

LANDELIJK STEUNPUNT
MEDEZEGGENSCHAP

Oktober 2013

POSITION PAPER

Wetsvoorstel Goed bestuur in de zorg – Behoud collectieve medezeggenschap mét wettelijke bevoegdheden óók in de curatieve zorg

Het wetsvoorstel Goed bestuur in de zorg wil de medezeggenschap in de curatieve zorg anders regelen. Het argument hiervoor is dat patiënten kort van zorg gebruik maken. Dit betekent dat de wettelijke bevoegdheden van de cliëntenraad worden geschrapt. Het LSR, als koepelorganisatie van cliëntenraden, is hier fel op tegen. In de curatieve sector is er wel degelijk sprake van langdurig zorgcontact. Bovendien vraagt ook kortdurende zorg om goede medezeggenschap met bevoegdheden. Met het schrappen van bevoegdheden dreigt medezeggenschap in de curatieve sector een wassen neus te worden.

Nadat de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) in 1996 van kracht is geworden, zijn overal in de zorg cliëntenraden opgericht. Ook in de curatieve zorg. Na aanvankelijke scepsis waarden bestuurders van ziekenhuizen en revalidatie-instellingen inmiddels hun cliëntenraad en geven cliëntenraden stevig onderbouwde adviezen. Het feit dat ze opereren op basis van een wettelijke verplichting is daarbij van doorslaggevend belang. De Wmcz verplicht de bestuurder niet alleen een raad in te stellen, maar die ook toe te rusten voor zijn adviserende taak.

Wet Goed Bestuur in de zorg

De wet Goed bestuur in de zorg (brief van minister Schippers d.d. 19 september 2013) moet de Wmcz gaan vervangen. In de brief staat omschreven dat iedere zorginstelling medezeggenschap moet organiseren. Voor de curatieve zorg worden vorm en bevoegdheden vrijgelaten. De minister is daarbij gevoelig geweest voor argumenten dat in zorginstellingen waar cliënten kort van zorg gebruik maken, een cliëntenraad niet relevant zou zijn. Haar argumentatie houdt echter geen stand. In een ziekenhuis is een bevoegde cliëntenraad even hard nodig als in de langdurige zorg. Patiënten die ergens kort verblijven hebben in de regel minder individuele inspraakmomenten dan cliënten in de langdurige zorg, waar de gehele dag afstemming plaatsvindt tussen cliënt en zorgverlener. Dit maakt wettelijk inspraak via een cliëntenraad in de kortdurende zorg extra belangrijk. Overigens is ziekenhuiszorg niet per definitie kortdurend. Een grote groep patiënten krijgt gedurende langere tijd (soms wel jaren) poliklinisch behandeling. Dat geldt zeker ook voor de revalidatiecentra waar mensen vaak langdurig verblijven.

Het LSR vindt dat de argumentatie van de minister, dat kortdurende zorg een andere medezeggenschap behoeft, voorbij gaat aan de werkelijkheid. Voor een juist machtsevenwicht en een garantie dat de stem van de patiënt serieus blijft worden genomen, moet ook in de curatieve sector een cliëntenraad zijn bevoegdheden behouden.

Wettelijk bevoegdheden cliëntenraad

In een samenleving waar steeds meer de nadruk komt te liggen op het individu is inspraak via een formeel orgaan als de cliëntenraad hard nodig. De rol van de zorgverzekeraar en de derde partijrol van de patiënt is in de zorgverzekeringswet aangescherpt.

Met de introductie van de participatiemaatschappij is deze rol van de patiënt nog belangrijker geworden. Het is daarom een vreemde timing van de minister om juist nu de wettelijke bevoegdheden bij de cliëntenraad weg te halen. Een cliëntenraad levert een belangrijke inbreng van patiënten doordat men onderwerpen oppakt die het individuele ervaringsniveau van patiënten overstijgen. Trajecten rondom nieuwbouw en verbouw van het ziekenhuis vergen een zorgvuldige advisering door een goed geïnformeerde vertegenwoordiging van patiënten.

De curatieve sector verdient een gewaarborgde, goed geregelde medezeggenschap van patiënten middels een vertegenwoordigend orgaan dat ook het langetermijnperspectief kan overzien. In het verleden is er uitdrukkelijk voor gekozen de rechten van patiënten in de zorg op een collectief medezeggenschapsorgaan te voorzien van wettelijke kaders. De wettelijke bevoegdheden zorgen ervoor dat er een adviesrecht en een verzwaaard adviesrecht is. De cliëntenraad heeft daarmee net als de OR en de Raad van Toezicht een wettelijke en formeel erkende positie verworven.

Met de beoogde plannen van de minister kan de verleiding voor bestuurders groot zijn geringe prioriteit te geven, dan wel af te zien van het inrichten van een formeel verankerd collectief medezeggenschapsorgaan zoals een cliëntenraad. Dit heeft grote consequenties voor het gewicht van de stem van de patiënt. Het LSR vindt dit een sterke achteruitgang.

Het LSR vindt dat vertegenwoordiging van patiënten op dezelfde wijze moet worden georganiseerd als bij andere medezeggenschapsorganen als een ondernemingsraad, of toezichtsorganen zoals de Raad van Toezicht namelijk middels de cliëntenraad als collectief orgaan met wettelijke bevoegdheden.

Inspraak patiënt bij wanbeleid

De cliëntenraad heeft een wettelijk recht toebedeeld gekregen: het enquêterecht. Het enquêterecht geeft de cliëntenraad het recht om naar de Ondernemingskamer te gaan indien er een vermoeden is van wanbeleid vanuit de Raad van Bestuur of de Raad van Toezicht. Een informeel medezeggenschapsorgaan kan onmogelijk worden toegerust met een zwaar middel als het enquêterecht.

Het LSR pleit daarom voor een erkend wettelijk orgaan als een cliëntenraad, aan wie het wettelijk enquêterecht kan worden toevertrouwd.

Behoud bevoegdheden collectieve medezeggenschap curatieve sector

De wettelijke bevoegdheden hebben er aan bijgedragen dat de patiënt centraal staat in het denken over de zorg en hebben de collectieve inspraak van patiënten continuïteit gegeven. Met het schrappen van bevoegdheden dreigt medezeggenschap in de curatieve sector een wassen neus te worden. Juist in een tijd waar zoveel veranderingen worden doorgevoerd in de zorg, is het extra van belang om de collectieve stem van de patiënt formeel te verankeren.

Het LSR verzoekt u als Tweede Kamerleden om in de schriftelijke vragenronde over de brief van de minister ervoor te pleiten dat medezeggenschap van patiënten niet vrijblijvend vorm wordt gegeven, maar dat in het wetsvoorstel wordt opgenomen dat de cliëntenraad ook in de curatieve zorg een wettelijke verankering krijgt.

*Meer informatie over de inhoud van dit positionpaper:
LSR; dhr. drs. ing. J. Boele; telefoon: 030-293 76 64; mail: j.boele@hetlsr.nl*